



ULF forældreforløb

at være forældre

Evaluering af projektet

RESUME

INDLEDNING

Pulskonsulenterne har fået til opdrag at gennemføre en evaluering af projektet "At være forældre." opdragsgiver er Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF), som i forbindelse med en bevilling fra Socialministeriets Satspulje 2011 ønsker at gennemføre en ekstern evaluering. Opgaven er blevet udført i perioden maj 2015 til juni 2015.

Evalueringen fokuserer på at vurdere projektets resultater i forhold til de værdimål og succeskriterier, der er beskrevet i projektansøgningen. Evalueringen er tilrettelagt således, at den indeholder såvel kvantitative som kvalitativt beskrivende elementer.

EVALUERING: METODE OG DATAINDSAMLING

De kvantitative mål og de kvalitative mål specifikt for deltagerne er behandlet i NVIE's rapport, som er vedlagt som bilag 1. I nærværende evaluering bringes kun et uddrag, og der henvises til rapporten for yderligere dokumentation.

Hovedvægten i denne evaluering er lagt på de kvalitative mål, hvor kompetencepersoner på en række deltagende uddannelsesinstitutioner er interviewet om forløbet. Endvidere er brugervejledere også interviewet med henblik på at belyse deres rolle og oplevelse af samme.

Dataindsamling

Evalueringens datamateriale består derfor primært af en række interviews med lærere, brugervejledere og projektledere. De centrale spørgsmål er vedlagt i bilag 2. Disse spørgsmål dannede udgangspunkt for en samtale omkring hele projektets forløb og ressourcepersonernes oplevelse af dette.

Der må derfor tages det metodiske forbehold for evalueringen, at evaluator ikke i samme grad kan nuancere de pointer, perspektiver og vurderinger, der bliver frembragt, som hvis slutbrugerne havde været

involveret. Til gengæld er disse indgående behandlet i NVIE's rapport.

OM PROJEKTET

BAGGRUND

Unge med udviklingshandicap og unge med særlige behov (sent udviklede og unge med psykiske og/eller sociale forstyrrelser) lærer og erkender ofte på en meget basal måde. De er meget konkrete og hverdagsnære i deres måde at tilegne sig viden, samt forholde sig til denne, mens det er sværere for dem at forholde sig til mere generelle og abstrakte ting. Generelt er unge med udviklingshandicap senere udviklede end andre unge. Det betyder også at de drømme, som de kan have, ikke er realistiske. Særligt problematisk kan dette være i forbindelse med forælderrollen.

En meget praktisk og konkret måde at give de unge mulighed for at vurdere forælderrollen, er at lade dem deltage i et undervisningsforløb om forælderrollen og passe en babysimulator. Unge, som drømmer om at få et barn, får mulighed for at være "forældre på prøve" ved, i en uge, at passe en elektronisk baby (babysimulator) døgnet rundt. Sammen med undervisningsforløbet kan disse erfaringer så omsættes til egne erkendelser og beslutninger, samt give unge med særlige behov et kvalificeret grundlag for at beslutte om de vil være forældre.

Babysimulatorer reagerer ligesom en levende baby. Babyen reagerer hvis den har et behov (sult, bleskift, bøvse, trøstes) og ved enhver form for omsorgssvigt. Manglende dækning af behov og de forskellige svigt registreres, og kan senere aflæses. De unge vil opleve, hvordan det er at være ansvarlig for et barn 24 timer i døgnet. Sammen med undervisningen giver dette de unge indblik i, hvad det kræver at passe et barn.

Et væsentligt kriterie er at nå de unge på en hensigtsmæssig måde, og inden de evt. er blevet gravide blev der satset på at forløbene foretoges i regi af diverse uddannelsesinstitutioner. Forløbene er derfor udviklet i samarbejde med uddannelsesinstitutioner, og indgik i pensum på de unges uddannelsessteder. Selve den praktiske oplevelse i kombination med undervisning, skulle give de unge et bedre indblik i, hvad det kræver at være forældre, og dermed bedre grundlag for at beslutte sig omkring forældreskab.

Endvidere blev der lagt vægt på at inddrage de unges netværk, og skabe kontakter til andre ligestillede unge

(brugervejledere), typisk unge der selv har oplevet processen tidligere. Dette skal virke som en vigtig støtte for de unge i den erkendelsesproces, som de kan opleve hvis drømmen om et barn opgives.

Ved at tilrettelægge et forløb omkring en praktisk afprøvning af forælderrollen, og inddrage både professionelle i form af uddannelsesinstitutioner, samt forældre og ligesindede ”slås der ring” omkring de involverede personer, som i høj grad sikrer opbakning og støtte i de svære situationer som personer kan komme ud for hvis ens drømme og forventninger brister.

FORMÅL

At give unge med udviklingshandicap erfaring med forælderrollen ved at gennemføre et forløb med undervisning, pasning af babysimulator og opfølgning. Herigennem sigtes der på at den unge får en øget forståelse for sin egen situation, begrænsninger, stærke og svage sider og hvorledes dette harmonerer med at påtage sig en forælderrolle.

MÅLGRUPPER

Projektets målgruppe er unge i alderen 15-30 år med særlige behov – dvs. sent udviklede, unge med udviklingshandicap i mindre grad samt unge med psykiske og/eller sociale forstyrrelser. Gruppen er uhomogen, men det anslås at mellem 5-10 % af en ungdomsårgang hører ind ovennævnte kategorier. Projektet henvender sig især til unge piger, mens drengene også bliver opfordret til at deltage. De unge deltager frivilligt på et forældreforløb.

ORGANISERING

Projektet er blevet gennemført i regi af Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF), der er en non profit forening for mennesker med udviklingshæmning med ca. 4000 medlemmer.

De gennemgående nøglepersoner i projektet har været:

Joan Riis (ULF), projektleder for ”at være forældre”,

Jane Jensen (ULF), økonomiansvarlig og projektchef

Frank Bylov og Anette Nielsen, Nationalt Videnscenter for inclusion og eksklusion, UC Syddanmark (NVIE)

Derudover har projektet haft en følgegruppe bestående af medarbejdere fra deltagende Kommuner, Undervisningssteder, Socialstyrelsen og en frivillig brugervejleder. Følgegruppen har fungeret som en støtte for ULF i gennemførelsen af projektet og er kommet med gode råd i forbindelse med undervisningsmateriale samt eventuelle udfordringer.

Babysimulator Teamet i Svendborg har i starten af projektet uddannet lærerne på skolerne, som har varetaget undervisningsforløbene. Desuden har deres forløb været til inspiration for udarbejdelse af undervisningsmaterialet i projektet.

NVIE har udarbejdet en evaluering af deltagernes oplevelse med projektet, samt en rapport om hvordan frivillige og professionelle kan samarbejde om socialt forebyggende arbejde.

PROJEKTETS MÅL

Projektets konkrete mål var:

350 unge har gennemført et forløb med babysimulatorer

1. 95 % af deltagerne vurderer at det har været lærerigt for dem at prøve babysimulatoren
2. 70 % af deltagerne er afklaret om de skal være forældre indenfor de nærmeste tre år
3. Udarbejdelse af undervisningsplan for faget ”at være forældre”
4. Uddannelse af undervisere til at varetage kurset på skolerne
5. Guidelines for systematisk indsamling og bearbejdning af resultater i pilotprojektet
6. Udvikling af interaktiv hjemmeside, hvor unge kan få og hente erfaringer

GENNEMGANG AF MÅL

Ad 1:

Der blev i alt opstartet 156 forløb, hvoraf 134 unge gennemførte hele forløbet, fordelt på 24 forløb på 10 skoler. Dette er betydeligt under de oprindelige mål på 350. Det blev allerede tidligt i forløbet erkendt at det var urealistisk, idet de enkelte forløb var mere ressourcekrævende end oprindeligt vurderet.

Ad 2:

Ud af de 156 deltagende har 128 udfyldt de udarbejdede spørgeskemaer. Dette giver en svar procent på 95,5 %. 94 % af besvarelserne angiver en positive eller en meget positive vurdering af forløbet. De sidste 6 % har svaret ”ved ikke.” Der er således ingen der angiver at forløbet ikke var lærerigt. Målet om at 95 % af deltagerne vurderer, at det har været lærerigt blev næsten nået.

Vurderingerne nuanceres lidt uddybende spørgsmål (Bilag 1), men det generelle indtryk er at kurset var lærerigt.

Ad 3:

Målet om at 70 % af deltagerne skulle være afklaret omkring, om de skulle være forældre indenfor de nærmeste tre år, blev nået. Således angiver kun 25 %, at de ikke har fået klarhed over dette. Samtidig afslører spørgsmålene, at deltagerne generelt har udskudt deres eventuelle ønske om børn flere år ud i fremtiden.

Ad 4:

Undervisningsplan er udarbejdet og vedlagt i Bilag 3.

Ad 5:

Babysimulator Teamet i Svendborg har stået for undervisningen af de første lærere på STU skolerne (www.babysimulator.dk). Dette skyldes at der var et ønske om at starte så hurtigt som muligt, også inden det endelige undervisningsmateriale var udviklet hos ULF. Herefter overtog ULF undervisningen med baggrund i det udarbejdede materiale. I alt er der uddannet 28 undervisere.

Ad 6:

Guidelines for indsamling af data er udarbejdet og findes i Bilag 1.

Ad 7:

Der er lavet en hjemmeside www.atværeforældre.dk. Desuden har der gennem projektperioden været en lukket Facebookgruppe for deltagerne, hvor de unge kan hente hjælp og vejledning hos andre deltagere, undviserne og projektleder.

Interviewundersøgelsen af ressourcepersoner:

De overordnede spørgsmål i interviewet er vedlagt i Bilag 2. Generelt havde de interviewede ressourcepersoner den samme (positive) opfattelse af projektet.

I forhold til hvordan ressourcepersonerne vurderede at forældre og pårørende opfattede projektet var den generelt positiv, men der var dog ikke mange der deltog eller henvendte sig. Vurderingen var at ikke alle forældre og pårørende var informeret af de unge. De unge har fået skriftlig information i form af folder og/eller et brev udleveret, som de selv afgjorde om de ville videregive til forældre og pårørende. En stor del af de unge bor for sig selv og har således måske ikke ønsket at involvere forældre og pårørende. Til

gængæld var der stor opbakning fra pædagoger og hjemmevejledere. Et par skoler har dog inviteret forældre til et oplysningsmøde, hvor ULF deltog og fortalte om projektet (men det var gjort helt klart, at de unge selv bestemte om forældre skulle inddrages).

Andre elever/beboeres oplevelse af projektet og babysimulatorerne rækker fra en vis undren til forståelse og deltagelse. Det opleves at informationen fra ULF omkring projektet har hjulpet meget på forståelsen. En enkelt af de interviewede vurderer at lærerne godt kunne blive endnu bedre til at informere. Flere ikke-deltagende beboere har oplevet det som spændende og ønsker at deltage på næste kursus.

Alle vurderede at kurset var relativt ressourcekrævende i forhold til planlægning og lærertimer og at dette var en udfordring for gennemførelse af projektet. Det kræver normalt fuld tilstedeværelse også udover normal arbejdstid og kan være udfordrende at få passet ind. Det har krævet en del planlægning, hvor nogle steder har løst det ved at inddrage vikarer, mens andre i kraft af deres status som døgninstitution har løst det på anden vis. Men projektet har været prioriteret højt og rigtig mange ressourcepersoner angiver at "have brændt for det". Igen opleves støtten fra ULF som en stor hjælp.

Alle interviewede ressourcepersoner angiver at projektet nu er permanent indført 1-2 gange om året eller at man har planer om det.

DISKUSSION

Projektet lykkedes ikke med at få gennemført forløbet for 350 unge og vurderes at have været for ambitiøst. Baggrunden for dette var at projektet var mere ressourcekrævende end først vurderet, ligesom afgrænsningen til Sydjylland var for snæver. De relativt store ressourcekrav medførte at skolerne kunne have svært ved at finde og frigøre de nødvendige ressourcer. Dette blev allerede tidligt erkendt af ULF og de deltagende skoler og førte til at holdene blev mindre end oprindeligt planlagt. Projektet er efterfølgende udbredt til andre skoler, bl.a. også på Sjælland for at nå bredere ud.

Til gengæld er projektet lykket med at give de unge et lærerigt kursus, hvor 94 % angiver at det var lærerigt. Målet om de 95 % må derfor siges at være nået. Samtidig er det væsentligt at bemærke at der var en betydelig afklaring blandt de unge i gennem forløbet. Antallet af usikre faldt således fra før forløbet, til efter.

Vigtigt er det at fremhæve, at i svarene afgivet af de unge inden forløbet med babysimulatoren, angiver 41 % at de nok ville blive så glade for simulatoren at de ville have børn. Denne andel var faldet til blot 8 % efter forløbet med simulatoren. Oplevelsen af babysimulatoren var, at det var hårdt at passe en baby. Afklaringen bekræftes også af, at antallet af usikre er faldet fra 37 % usikre før til 10 % efter forløbet.

Det lykkedes også at opnå målet om at 70 % af deltagerne er afklaret omkring de skal være forældre inden for de næste tre år. Svarene afslører også at en væsentlig del af deltagerne har udskudt deres ønsker angående børn væsentlig ud i fremtiden, og kun 10 % ønsker at få børn indenfor de nærmeste 2 år.

De sidste 4 mål (Undervisningsplan, undervisning, guidelines og hjemmeside) er alle opfyldt og er enten vedlagt som bilag eller link.

Projektet vurderes positivt af ressource personer i interviewundersøgelsen. Samtidig er det også en entydig vurdering at det har været en stor mundfuld i form af nødvendige ressourcer til planlægning og gennemførelse. Til gengæld må det opfattes som en ubetinget succes, at alle angiver at de enten allerede nu har kurset permanent 1-2 gange om året, eller har ambitioner om at indføre det. De oplever en bred vifte af reaktioner fra brugerne, men med en generel vurdering af at det har været lærerigt (men hårdt) for de involverede.

KONKLUSION

Kernen i projektet er at give unge med udviklingshæmning og andre med særlige behov et oplyst grundlag at træffe valg om barn eller ej. De fleste af de unge, som har deltaget i forældreforløbene har valgt at udsætte drømmen om forældreskab.

Forældreforløbene og materialet i projektet kan være med til at give de unge indblik i, hvad forælderrollen indebærer på et oplyst grundlag, og dermed bliver de unge bedre i stand til at træffe kvalificerede valg om forældreskab. De unge, som har deltaget på et forældreforløb, har lært meget om egne grænser i pressede situationer, det lille barns behov og hvad det kræver at være forældre. Desuden har de fået erfaring med egne udfordringer og de er blevet klogere på deres stærke sider.

Forældreforløbene er blevet modtaget meget positivt på skolerne både hos personalet, men også hos de

andre elever. Der har været meget respekt omkring de elever, som har deltaget i forløbene. Det er blevet en naturlig del af miljøet, at der arbejdes med forælderrollen og passes babysimulatorer.

Skolerne, som har deltaget i projektet, vil fremover tilbyde forældreforløb til deres elever.

Kim Aarestrup

vi ved noget, andre ikke ved

.....
Vi ved rigtig meget, som andre ikke ved.
Og det gør vi, fordi det er os,
udviklingshæmmede, som er eksperter
i vores liv.

Vi bruger vores erfaringer til at undervise
andre udviklingshæmmede om emner,
der er vigtige for os.

Vi ved også meget om medborgerskab
– i alle de facetter som dette begreb
findes – fordi alle vores projekter
og alt vores arbejde har netop dette
omdrejningspunkt.

Fordi det er vigtigt. For dig, for mig og
for os.



UDVIKLINGSHÆMMEDES LANDSFORBUND